Soc. Jesu: Arcus pacis novo sine sanguine triumphatori Vladislao IV – ab expeditione bellica reduci – religiose consecratur.

ARCVS PACIS
NOVO
SINE SANGVINE
TRIVMPHATORI
VLADISLAO IV.
POTENTISSIMO
SARMATIÆ MONARCHÆ
Ab expeditione bellica
In Amurathem Turcarum Imp: ſuſcepta
Feliciter & Auſpicatò
REDVCI;
LAVREATISQVE REGNI ORDINIBVS
Triumphalem hanc portam
vnà ſubeuntibus,
Inter publicos Europæ acclamantis plauſus
E VOTO SOCIETATIS IESV
Religiosè conſecratus.

CRAC. *In Officina Andreæ Petricouij, S. R. M. Typographi.*
Anno Domini, M.DC. XXXV.

Orietur in diebus eius iustitia, & abundantia Pacis, donec auferatur LVNA. *Psal: 71.*

ARCVS PACIS.

QVifquis terrarum excidio, vel fanguine Pacem
Humano docuit nafci, fociandaq; primus
Regna dirempturis ferro commifit & igni,
Audiat (inftratis fracti feu molibus Orbis
Infletus premitur, violato fubter amatas
Seu luit Oceano ftrages, fufumque cruorem)
Non buftis populorum immanibus audiat, Æuo
LADISLAE Tuo, non crefcere fanguine lauros.
Innocui veniunt Mundo ac fine cæde Triumphi.

DEO EXERCITVVM, DEO PACIS,

QVOD INVNDATIONE BARBARIÆ POLONORVM TERRIS DEPVLSA, TRIVMPHALEM PACIS ARCVM IN COELO SARMATICO LIBERIS INVICTÆ GENTIS MANIBVS CONSTITVERIT, ORBEMQ. TERRARVM AD OTIVM ET TRANQVILLITATEM REVOCARIT; INTEGRA AC FERRO ILLÆSA HOSTIA CADAT AMVRATHES.

AVGVSTÆ SALVTIS MATRI,
CVSTODI ET ARCÆ FÆDERVM,
VNI AC PERPETVÆ POLONIARVM HÆREDI,

OB SIGNA LVNASQ. OTHOMANNICAS FATALI AVSPICIO REPRESSAS AC DEPRESSAS; LVNA BARBARA FATALI SORTE SVB PEDIBVS ESTO.

VOBIS, DIVI DIVÆQ. PATRIÆ

OB SERVATOS LECHIÆ FINES, ARMAQ. THRA-

CIÆ SINE ARMIS EXCVSSA ; INVIOLATAS ARAS GRATA PATRIA , VICTIMAS BARBARIA CVMVLABIT.

VNus demum extitiſti, VLADISLAE REX POTENTISSIME, cui ſalus, tutela, ſecuritas humani generis meritò à Superis cõmiſſa creditáq; eſſe videatur. Ceſſit impar tanto æmulo mũdi terror Amurathes, ne caderet; ſi nõ hoc ipſo proſtratum Orbis videt, quod ſupplex tibi veniamq; ac pacem orans prociderit. Nondum bello humana virtus effecit, quod virtutis tuæ ipſa exiſtimatio ſine bello. Profectura ſcilicet non erat felicitas, ſi armis viciſſes, quibus nuper quidquid habet Septentrio duriſſimum fregiſti: ad tuæ prodigia Fortitudinis acceſſio hæc fieri ſolùm potuit, vt clauſus vaginâ mucro hoſtem ſterneret, ſeruaret Orbem. Quod nomine pollicebaris, manu iam ac virtute præſtitiſti verè Princeps, ſub quo primùm Sarmatia vires agnouit ſuas nulli potentiæ non pares eſſe. Timeri adhuc poterat, niſi timeri à Te voluiſſet barbarus; adeoq; vincendi fiduciam amiſit, vt Polonia inueniret. Bellum, quod & nauibus aduexerat, vt ipſi fluctus armatis quodammodo procellis aucti ferale diluuium in nos deuoluerent; & per vaſtiſſima terrarum ſpatia æquè feris hominum ac belluarum lacertis in Valachiam apportarât, vt telluri quoq; ipſi & non ſolis nobis graue eſſe crederetur, hoc inquam bellum, quaſi fabulam dare mundo vellet, poſteaquam in illo Martis theatro conſtitit, cùm promittere Actus ingentes cæpiſſet, repentè in latebras ſe recepit: ipſeq; ſimul Amurathes perſonam depone-

re coa-

re coactus eſt, proq́, audacia pudorem ac metum fateri. adeò nihil formidabile habet natura, cui non viciſſim aliquid formidandum prouiderit! Cohorruimus, fateor, ad primum illum armorum ſtrepitum, bene conſcij, quòd is gladium extuliſſet, qui vnam nobis omnibus vellet eſſe ceruicem, iterumq́; in nouo illo furore antiqua Caligulæ vota mundus expauit. ſed eæ inprimis Regni partes, in quas è vicino agebat metus, tanquam diſſita à Corde ſuo mẽbra, linqui paulatim animis cæperunt: iamq́; in procliui erant, niſi ad Tui aduentûs famam ſe erexiſſent. terram illam vix tam citò calcaſti, quàm illa vires ſibi cum ſacro veſtigio ſenſit impreſſas. Vocem olim audieramus Magni Pompeij; quòd vbi tellurẽ Italiæ pede pulſaſſet, innumeri exercitus eſſent in Cæſarem erupturi: euentus reſq́: ipſa Tibi ſeruabatur, ne dubitaremus quoſcunq́; Magnos aut Maximos edixit Antiquitas, minores fuiſſe. Nam Ruſſiæ terras nuſquam attigiſti, vbi non admirabili numero victrices copiæ circumſtiterint. Sanè redeunt animi populorum, quocunq́; Sceptrum velut Mercurij virgam attuliſti; laurus eſt, quidquid calcas. Verùm hoc in tuis factis admirationem habet præcipuam; quòd ad bella natus Pacem vbiq; circumferas: non humana iſta eſt moderatio, Summa felicitate non vti quantũ poſſis, vincendiq́; ac regnandi terminos Pacis arbitrio definire. Nimiùm ſæpè didicimus, neque à Sole radios, neq; ab inſigni Potentia vires & arma contineri poſſe. Affine quiddam habent Lux & Maieſtas; vt illa, tametſi quieta ingenio & placida; ignem nihilominùs parit: ſic iſta quocunq; Serenitatis nomine cenſeretur, id tamen ſemper fuit, vn-

de Orbis incendia exarsère. Nouo itaq; exemplo bellicæ laudi ac ſummæ fortunæ quaſi frenos inijcis, dum Orbi pacando ſtudes, nec arma euagari ſinis vltra communis otij metas. Pacem Septentrione toto non imperium propagare nuper voluiſti, iam & Orientis Pacificator audire, quàm Debellator maluis. diſplicuit tibi mundus ita ſanguine vndequaque pollutus, vt nomen pænè amiſerit: noua ſine armis ratione ſubigere omnia, id planè Regium putauiſti. nam terras & maria cruentare ſerui etiam quandoq; potuerunt: cruenta verò hæc diluuia exterminare, ſibiq; mundum reddere neſcio an duobus (niſi Tu alter ſis) Imperatoribus ſummis contigerit: diu vel in auguſto ſanguine requiſiuimus Auguſtum! Ergo ipſâ, inuictæ Fortitudinis opinione profligare hoſtem contentus terrore belli maiora, quàm bello quiſquam inſtructiſſimo, confeciſti. Debebatur hæc vis emeritæ Virtuti, vt etiam parcendo vinceret, hoſtemq; reprimeret non premendo. Atq; vt magna corpora, quò ipſa non perueniunt, vmbram tamen porrigunt ſuam, ſic virtutis tuæ magnitudo caſtra barbarorum latè complebat horror abſentibus, prçſentibus amor. Hinc illi ſemper ad hanc diem inuadere aliena ſoliti ante primos Tui Regni aditus conſtitêre, quaſi pro ſuo metuerent, ſceptraq; iam eminus adorarent tua. an & religione tenebantur, ne ſuorum hîc ſanguinem calcarent, quos tua manus quondam Oſmano inferias dedit? certè bono iure abſtinuerunt à terra, ex qua non ſibi ampliùs deberi ſciebant, niſi quantum ſepulchro ſatis eſſet. ad ſuorum præſtabat, quàm ad ſuos tumulos tam longum iter ſuſcepiſſe, leuiuſq; viſum eſt armis quæſitam

ignominiam, quàm cladem haud sine ignominia referre. Ita cùm Poloniam velut Oceanum quendam adspicerent, in quo fatale ipsis naufragium tua Virtus prænuntiauerat, trepidi atq; ab animis relicti in ipso quasi littore hæserunt. Nec vela promouit Amurathes, non dubius hoc æquor à Luna infestari solùm vt extollatur: vincula quidem & compedes parauerat, sed vt Xerxes Hellesponto: adesse demùm vetera nomina intelligebat, sed abesse veterem nominibus fortunam. quamobrem exclusa imitandi spe, frustra tam atrox in oculis exemplum erat; non quòd hic noster non illo Amurathe ferocior, sed quòd Tu illo felicior Vladislao. Quod si pro barbaro illo mundus erubuit, cùm terram & flumina sanguine infecisset, iam iste terris vndiq; abs te vindicatis suum ferre cogitur pudorem. Nec ille tam suis armis, quàm nostrâ Europam ignauiâ & criminibus oppugnauit. hic verò omnem in suomet fastu ac perfidia vim posuit, ne scilicet alijs artibus Tyrannidem stabiliret, quàm quibus erecta est; attamen eum ex aduerso habuit, qui (vt Belisarius aliquando in Persas ducens) violati fœderis leges hastis præfixurus mox erat, fidemq; ac iuratæ pacis reuerentiam impijs pectoribus ita saltem incussurus. Neque enim diffiteri potest, nisi qui Orbis iudicio confutari velit, armis perinde ac inermi consilio repressus est, opprimi hostem potuisse: prodigiosa vbiq; gentiū est, quamuis ipsâ minor, Virtutis tuæ existimatio, diuq; fortunam tuam Militarem & Bellicam appellauimus, donec deprehenderetur, tantundem sine bello militiaq; posse. Quia enim præ omnibus Pacē regno tuo parere decreueras, Bellonæ primùm

nube-

nubere malebas; ſponſali ſerto lauream, Io triumphale epithalamio prætuliſti. non aliæ tædæ prælucere ad torum debebant Lechico Marti, quàm inflammata ſuiſq; ignibus collucens Thracia. Verùm poſteaquàm in prælijs & cruento ſtadio inuictam Fortitudinem Orbi probaſſes, ne vno modo ſummus videreris, nouos abſq; ſanguine triumphos docere iterum voluiſti. Fulminum hic mos eſt, ferrum & quidquid repugnat, frangere ac redigere in fauillam, mollioribus & quæ ſponte cedunt parcere; vt facilè aduertamus cognationẽ inter Dei tela & Regia. Atq; vt illa magis ſunt mira, vbi ſeruant, quàm vbi ſæuiunt; ita hæc prodigij plus habent, dum hoſte intacto maiora, quàm cæſo deletoq; gloriosè patrant. Non eſt promptum ea dicere omnia, quæ tam prompto Superûm ac Tuo munere obtinuimus. Scythas finitimos ſolum vertere cogis; ne videlicet ab ijs annuus terror, barbarum ſanè vectigal, Europæ ampliùs pendatur. ſæpiùs illa, quoties ſuo imminentes iugulo ſenſit, Poloniæ obiectu defenſa eſt: tamen fieri haud poterat, quin tela, quæ ipſa vitauerat, in Clypeo ſaltem hærerent. at obriguêre iã metu, ne arma expediant; in Perſei ſcutum Sarmatiam ijs verſam dicas. Delubrum quoddam Herculis fuiſſe memorant, quod clauæ ipſius ad ianuam defixæ beneficio nullius vnquam canis ingreſſu funeſtaretur. dubitarem apud nos Herculeum eſſe ſacrarium, niſi tam longè rabies iſta noſtris iam ſeſe à finibus abſtineret: palàm eſt, quòd monſtrorum domitricem ſacriq; cuſtodem limitis clauam odoretur. Illud verò quanto barbarorum dedecore, quantâ noſtrorum gloriâ effectum eſt, vt autor & fax belli huius

extin-

extingueretur? Abaſſius, inquam, ille, qui te alibi fædifragi populi victorem alibi fædifrago à populo victum reddere tentârat, è viuis, vt è Polonia, non excessit, ſed excluſus eſt. ô diem illum Turcis ominoſum, tibi tuæq; militiæ fauſtum ac ſalutarem, quo Amurathe ipſo iniuriam tuam vlciſci coacto ſacrilegus prædo ille præſtricto collo interijt, fatis hoc agentibus, vt cœlo barbaro diu ſpirare non poſſet, qui auram Sarmaticam nefario anhelitu ſemel violârat: neq; Clauam ille tuam exercitu amiſſo vnus propè vitaſſet, ſi aut mitiori iudice, aut leuiori ſupplicio dignus fuiſſet. Quodſi pro capite, ne truncaretur, anxiè deprecatum ferunt, noluit, credo, minor inferos adire, ne Furijs non gigas appareret, nulla re magis hoc nomen meritus, quàm quòd cum Ioue bellaſſet: quanquam & illud ſepulti gigantis haud leue indicium, quòd velut alter Enceladus ſub Ætna humatus flammam adhuc mouere, Lechiæq; incendium minari auſus fuerit. ſed vmbrâ metuere nō potes, qui viuū ſpirantemq; metu armorū tuorū exanimare potuiſti. Iam ſublato capite, neruiſq; ſuccisis mēbra facilè cætera languerunt. ipſa belli ſedes Valachia nutare haud leuiter viſa, vt pacifico ſeſe victori ſubmitteret. nempe diu alternis viribus diſcerpta cùm ægrè conſiſteret, ſubiecerat olim ſeſe currenti ferociæ, ſed tanquam offendiculum, vt euerteret: hodie pronis ac proſtratis ſupplicandi neceſſitate hoſtibus, quaſi legitimum Principem ea ſpecie ſalutaret, erigit ſe iterum aduentu tuo, vt habeas, cui nouo cum magiſtratu vetus iugū imponas. quidquid Tyram inter & pontum Euxinum terrarum eſt, ne motâ quidem adhuc dexterâ cepiſti. Plura eiuſmodi

modi commemorarem, sed orationem admirationemq; totam absorbet ipse Amurathes Sultanus posita cum armis arrogantia Tuæ supplex Maiestati. habes infra te, quidquid vniuersos Reges populosq; supra esse videbatur: Orbis terrorem velut in triumpho ducis, nisi minùs gloriosum sit animos perdomitos quàm corpora constricta in pompam trahere. Arcum vis triumphalem? en hæc ipsa victoriæ huius trophæa, signum planè fœderis illustre si non, vt olim, in nubibus, tamen in Europæ oculis positum: cuius intuitu meminisse hostem oportebit, se cum humano genere in gratiam redijsse. Nondum Iridem à Luna effectam viderat natura, Tuæ Maiestati hoc prodigium seruasse tempora videntur, vt astrum hoc in occasu esset, tibiq; victori expanderet Arcum Pacis. quin & præcurrens de more tempestas, cùm sanguinem & prælia concepisset, genuit serenitatem. Deprehendes in ea colorem aureum illo maximè indicio, quòd expallescat: nec viridis desiderabitur, quia Mahumeti carus, nosq; omnia illius gentis insignia in tuis fore spolijs ominamur. quodsi ruber aut alius quisquam falsus creditur, non falso opere dabit tuus gladius certiorem. Age interim hunc Arcum ob depressam erectum Barbariam subi triumphator; nos ad ingressum tuum oratione paulisper consistere iussa rite ominantis Patriæ carmen accinemus:

Mittamus auris bella truci super
Gerenda ponto: cur propè sanguine
Diluta vanescat ruentes
Indigenas praitura tellus?
Non Marte, quanquam colla rebellium
Frenauit Vrsarum, & (vigil ignibus
Te testor æternis Olympe)
Succiduo docuit morantem

Nutare

Nutare plaustro, non sine siderum
Risu, Booten: cum genibus minor
Stratis verecundum daretur
Sarmatico Spolium triumpho;
Quanquam Threißis cladibus aggerem
Orbi Polono struxit, & obsitas
Captum inter Osmani ruinas
Panè Tyram veteres in æquor
Nescire calles imperat, ac nouos
Armis natantum exscindere Bistonum:
Non Marte certandum, subacto
Si libeat dare iura mundo.
Præclara siccis gaudet adoreis
Virtus; triumphi sola reum tenet
Fortuna Martem, quæ cruentato-
-Haud simul immoriatur Orbi.
An, gestit arces qui super erutas
Pronis volantum illidere turribus
Calces quadrigarum superbos,
Victor erit superesse regnis
Audax sepultis? latiùs imperat
Seruator Orbis mucro, superstites
Non linquere æternùm futuro
Immemor exuuias trophæo.
His perge bellax artibus instrui
Æuum: recusi pro gladijs solum
Frangant ligones. sat triumphi
Pectus inerme sui tuentur,
Partaq; virtus conscia gloriæ.
Non turbinis, quem stipat inanium
Vulgus procellarum, tonitru
Cesserit haud superata moles.
Audite: versas metra loquacibus
Motura cristas è galeis sonant;

 Pippire

Pippire iam mihi videtur
Nidus, IO, tener. Arma Paci
Calcanda littus subijce Balticum:
Vindex togati Numinis ilicet
Magni VLADISLAI triumphale-
-Augurium Gladius probabit.

NOn intra hos fines ſtetit Gloriæ tuæ magnitudo, REX POTENTISSIME: niſi enim in plurium ornamenta ſeſe diffunderet, à Te anguſta iudicaretur. Nempe vt Maximorum eſt, fortunam tenuiſſe præ alijs: ſic Optimorum, deriuare in alios. Adſciuiſti in huius ſocietatẽ victoriæ Sereniſſ: Principes CASIMIRVM, & ALEXANDRVM, ſiue vt Patria ſacro Heroum ternione redderetur inuiolabilis, ſiue vt hoſtis victorem ſibi liberaliori optione deligeret. fuitq; hoc admirabile fatorum opus, vt tribus cederet victoribus, quoniam ter cadere non poſſet. Enimuerò Poloniæ amplitudo nũquam maior eſſe poterat, quàm cum hos in armis haberet, qui & Magnos nominibus referebant, & eorum magnitudini ſæpe mundus erubuit, cùm par non eſſet. regna etiam diſtraxiſſet, vt laxaret anguſtias, niſi vel ſinguli (nouâ inter Principes ambitione) vni quærerent vniuerſa, vel vnus optaret ſingulis. miſera profectò ætas, ſi non beatiùs eſt imperatoribus abundare, quàm imperijs. Sarmatiæ omninò glorioſum fuit pro Regibus bellatores, aut pro bellatoribus Reges habere; glorioſum Magnis Heroibus in puluere & ſole priùs, quàm in ſolio Patriam tueri. Nimirum in Regnatrice hac Domo natos iſto maximè indicio agnoſcit Orbis, quòd ſceptrum non ante haſtam in manus admittere ſoleât, neq; co-

ronæ

ronæ niſi galeâ preſſum caput ſubmittere, quaſi ferro exercitatis duratiſq; leuius incumbat pôdus terrarum. Nec illuſtriore argumento agnouiſti & Tu, REX POTENTISSIME, germanam Tuæ fortitudinem atq; fortunam, cùm Sereniſſimorũ Fratrum alter æſtuante inter Septentrionis glacies animo ſignatas tuis laboribus metas obiret, æmuloque gloriæ paſſu grandibus inſtaret veſtigijs. nihil deterrere potuit ſemper infractum ac ſui ſimilem, vt facilè Conſtantiâ natum intelligeremus: inde verſo ad hoc alterum Tuæ gloriæ theatrum curſu, cùm in medio ante Lunas ei Turcicas occurriſſet morbus ille, quo proſtrati omnes fuimus, priuati doloris moleſtiam ſalute publica viſus eſt curaſſe, morbo pariter cum hoſte pulſo. Alter verò è longinquis regionibus, quas luſtrando Sereniſſimus hoſpes illuſtrabat, Superi boni, quanto ardore ad primum tubæ Othomânicæ ſonum accurrit, Fatis conſonum arbitratus vt primum ſanguinem eo bello Patriæ libaret, quod primum ac perpetuum in ore habuit! cæterùm ad victoriam ſatis erat, voluiſſe: quod agere arma deſtinauerant, egit ipſa maieſtas armorum. quanquam ne magnis conatibus deeſſet euentus, in reditu demum, hauſto è bellicis ærumnis morbo, victorem ſpiritum in Patriæ obſequio profudit, puto, vt peſtis illa atq; exitium Reip. penitùs difflaretur. Iſta Principum ſors eſt, vt eorum periculis, morbis, & morte ſalus ac vita ciuium conſtet. Vt olim Romanis Deorum par (Caſtorem illi credidêre ac Pollucem) equitum ſudore madentium ſpecie in Vrbe viſum celebrem illam de hoſtibus victoriam prænuntiauit; ita nobis à debilitata fractaq; duorum Prin-

cipum valetudine, inusitatæ huius victoriæ omen fuit. Sed quoniam

Alternâ Castor Pollucem morte redemit,

hoc vicissim relato inter sidera dabit superstes Heros, vt extremis eum lachrymis illò prosequi sinat ipse, cùm geminam magnitudinem, tum magnas & magnorum aliquando panegyres impleturus.

Vos ego vos tacito, crudelia sidera, planctu
Te prodam lachrymis, raptor Olympe, meis:
Quà Ganymedæos monstrat, licet inuia, passus
Semita, Pegaseo nitar in astra pede.
Pro Zephyris densata vehent suspiria vatem
Nubila & obstantes frangere docta polos:
Non ibi Sarmaticos dubitem spectare triumphos,
Quæq; facit noster læta theatra dolor.
Obuia calcato mihi pompa sonabit in auro,
Et Lechicum multâ voce iterabit Io.
Astrorum sic scena sumus, nostrisq; cupita
Ille vel è damnis gaudia Circus habet!
Regales trabeas, baccata monilia stellis,
Affusum toto Sole videbo thronum,
Congesto Superûm diademata Regia censu,
Sceptraq; sidereæ dote redempta Domûs,
Accensum meliore Diem mirabor obryzo,
Pergama Lætitiæ latè habitata nouæ,
Deniq; stelligero Heroëm comitante Senatu
Deprêndam augustos ferre per astra gradus:
Heu, meritæ quidquid poterat promittere fronti
Lenta nimis tellus, promere, Olympe, potes:
Vnus ALEXANDRO *tu sufficis; illaq; Regno*
Non poterat Virtus, credo, minore capi.
Hæc, mihi, dum memoro Lechicæ miracula pompæ,
Funebris in laurum sponte cupressus abit.

Minimè

MInimè fortaſſe decuit triumphales aures funebribus lamentis implere, ſed artem, qui & Sarmatiam, confudit dolor. At ne iam è planctu noſtro plauſum capiat hoſtis, ortumq; Lunæ ſuæ poſt tantæ lucis occaſum ſperet; age, Victor Magnanime, abſterſo tantiſper luctu oculos ſereniores in ſuccedentem bellatorum pompam reflecte. ij Te adhuc circumſtant, quorum vim & arma in vulneribus ſuis ille, Tu in victorijs agnoſcere tuis potes. Non enim Regum ſanguinem huic ego deinceps opponam, etſi Regum Tyranno; ſunt pro Theodoſijs Stilicones. Equidem non è fabulis didicimus, Atlante ſubmoto cœlum in Herculem tutò inclinari potuiſſe, cùm ipſe Moſchouiam ingreſſus totã Poloniæ tutandæ curam, atque adeò totam molem belli Turcici in Illuſtriſſimum STANISLAVM KONIECPOLSKI, Generalem Exercituum Ducem, cõiecisti. Oſtendêre tempora, nec alium Regem tanto militiæ imperatori, nec alium Regi tanto militiæ imperatorem debitum fuiſſe. dignum alterius Maieſtate, alterius Fortitudine conflictum ſenſit campus ille planè Martius, nec tã vllius germinis, quàm cladium atq; palmarum ferax, cùm Abaſſio illi, quẽ antè memorauimus, partim legionum barbararum, partim abſentiæ Tuæ fiduciã Regnum inuadẽti obuiam ſtetit tam conſilijs celer, quàm lentus videbatur. Miraculum, non imperatoriæ artis exemplum fuit, quòd nullam hoſtis machinam moliri potuerit, quam non prouidiſſet; nullam prouidere, quãcunq; hic noſter fuerat molitus. Audiuiſſes non abſq; animi voluptate noua muſices inuenta, cùm barbaro ad pugnam eliciendo, quaſi victoriæ huic tuæ prolude-

luderet, tubis choros militariter cani iussit; puto, vt saltatorium honestaret orbem, in quo (vt iste fert ludus) verbera, quocunq; se dedisset, accipiebat miser Salius. Profectò Martia hæc est, quam ipse reperit, magia: Lunam classico euocare! Habes, REX POTENTISSIME, qui Turcas aliquando Tuis auspicijs saltare ad tibiæ nostræ modos doceat. Abassio interim funebris hæc fuit cantilena. nam exercitûs reliquijs tanquã attritâ inter scopulos mutilataq; rate Constantinopolim ægrè subductis, quem è diurna nocturnaq; fuga nondum penè collegerat, spiritum effundere coactus est halitu præcluso, fortè, ne ampliùs hanc saltandi illecebram anhelaret. Ita cùm ludus & fabula è nationum terrore fieret, appendix tragica non potuit deesse! Nolo Arcum hunc triumphalem accersitis decorare insignibus ac emblematis: appendantur sacris Magni Pacificatoris altaribus Arma Koniecpoliana; Soleam dico gentilitiam calcandis barbarorum ceruicibus fatalem. Quodsi locum in cœlo, vbi Luna eclipsim pati solet, vt exprimant Matheseos periti, Soleæ quandam similitudinem depingunt, veriùs in huius victoriæ symbolis ponetur illa Solea, in quam impingere nunquam Luna potuit Othomannica, quin deliquium pateretur. Haud longè aberit Fluuius LVBOMIERSCIANVS, vbi fluctuanti Patriæ fida semper tranquillaq; statio, barbaris myoparonibus nunquam euitabile naufragium. quoties ille rubuit cruore ingentibus Tattarorum copijs deletis? quoties, ingenio ad candorem Pacis reuocato, crystallo puriùs fluxit? Meminêre campi illi Podoliani aceruis hostium oppressorum, pro manipulis impeditarũ aut

popu-

populatarum meſſium inſtrati, quis in bello geren-do? Meminit arx Chocimia, quis in pace conſtitu-enda fuerit magnus bello & pace LVBOMIERSCIVS? hæc ipſa in Amurathem expeditio quantas illius co-pias, quàm armatas pariter & ornatas habuit! vnâ ſcilicet arte hoſtis ad certamē elici debuiſſet, vt præ-dam ſibi pro pugna paratam eſſe perſuaſus, vulnera pro ſpolijs referret. Eſt in tuo Regno, POTEN-TISSIME REX, non Pactolus aut Ganges auri-fer, ſed nobile illud Flumen, è quo in Rempubl. be-neficia tam diuite alueo refundũtur, vt Poloniæ ga-zam vehere videatur. Age, pro Tanai vel Tyra, hunc Regni tui nunquam violatum limitem ad tri-umphalem Pacis Arcum ſtatuamus. Merentur non imparem locum Haſtæ ZAMOYSCIANÆ, vt à tri-umpho ne abſint, quas tam propè in victoria eſſe vo-luiſti. Pallas ipſa non alias aut gerere ſagata vellet, aut togata Regali defigere Monimento: non alias nouo Aſiæ victori Lyſippus ille pro fulmine in dex-tra collocaret. Ac ſi Lunā barbara ſuperſtitio ean-dē voluit eſſe, quæ in terris Diana, Proſerpina dici-tur apud inferos, ne qua, opinor, Vniuerſi pars tyrā-nide vacaret; nihil cōmodius euenire potuit, quàm vt hiſce tribus Haſtis aduerſus triforme mōſtrū vte-reris, dū pro Vniuerſo pugnares. equidē verendum non erat, ne hiantia illa cornua in orbem plenū co-irent, modò ferratus hic limes obſtitiſſet. fabula eſt Herculem telis ſuis cum Neſſi cruore vim illā mor-tiferam illeuiſſe: crediderim potiùs hiſce Armis ro-bur quoddam præpotens affuſum eo tempore, quo illa fortiſſimi SHARII melior ſanguis imbuit; reor, vt Herculi Polono tandem vſui forēt. Iuêre per varias

 manus,

manus, Scæuolarum dicerem, quia notæ fortitudinis, ſed cùm inſuper, ob cognatam huic ſanguini ſapientiam, errare in hoſte neſcierint, haud occurrit par nomen: Fabijs certè, Metellis, Scipionibus, ſolâ temporum iniuriâ fuêre poſteriores, etenim rebus geſtis longiſſimè præcurrêre. ſeruabantur demùm huic fortunæ, vt inter prima victoriæ huius Tuæ inſignia collocarentur. Ecquis vniuerſos numeret, quos progenuit militaris hæc mundi ætas, vt Regum fortiſſimo bellatores idoneos prouideret? quis Arma, quibus in hoſtem vſus es, percenſeat? Occurrit tamē præ alijs bellica nobilitate ornatiſſimus LVCAS ZOLKIEVIVS, Kaluſien: Præfectus, quem ſeu armorũ ſimilitudo, ſeu militarium ſtudiorũ imitatio gloriæ KONIECPOLIANÆ coniunxerit, præſignem certè indolem haud immeritò à Marte adamatam crediderim, nempe vires animoſq; ſortitam vltra vota mortalium. ineſt glorioſum quiddam illi ſanguini, quem ſemel pro Patria Virtus effudit. Neq; Sarmatia poteſt carum illud fortiſſimi Patrui caput luctuoſo quondam prælio amiſſum, hodie in Nepote abſq; gaudio reperire. Dignum certè iudicauit, qui Barbaricis palmis nuper ornatus in Moſchouiam deuota Tuæ Maieſtati Arma transferret, ne victoriæ deeſſent, ſi adeſſe bello non poterant. Iam & Lunæ Othomannicæ metuendum geminis è crucibus telum oppoſuerat Soleâ gentilitiâ pro arcu impigrè vſurus, niſi ſcopus tanta demiſſione ictum declinaſſet. Hîc igitur arma illa ſine cæde iam edocta vincere inter recentes Portæ triumphalis laureas reponantur. At quonam ordine collocari mandas auita clariſſimorum IANVSSII ac IEREMIÆ VISNIOVECIORVM

Ducum,

Ducum Inſignia Regio apprimè digna ſacrario? agnoſce tergeminam Crucem, cui Luna iam olim ſubſtrata eſt: quia ferendo non eſt, quoties pondere iſto premitur, ac fermè vix premitur abſq; ſalutari hoc Signo fortiſſimè pro Patria ſublato. Vtinam tanta nobis vel dictionum eſſet copia, quanta Tibi armorum eiuſmodi! Erat ſemper in promptu GEORGII ZASLAVII Ducis Martiale præſidium, erant KORECIORVM, CZARTORYSCIORVM, aliorumque Ducum ac Procerum inuictæ centuriæ, quorum vel nominibus recitandis immenſa propè oratio deberetur. Omiſerim, pace Tua, Illuſtriſſimum KAZANOVIVM Podoliæ Palatinum, Campeſtrem Exercituum Ducem, in primis cæteroqui ponendũ: ſed illi & Pruſſico, Moſchouitico, Turcicoq; bello magnâ hoſtium clade parata eſt immortalitas, & recèns è Moſchouia victore cum exercitu ad palmam haud dubiè aduolaſſet, ſi cuiuſquam paſſibus victoria Tua præcurri potuiſſet. Omiſerim & clariſſimum quà Patriâ Lunâ & Stellis, quà ſuiſmet facinoribus STANISLAVM DANILOVICIVM, cui in luce tot Aſtrorum nato ſplendidius nihil eſſe poteſt, quàm Te Imperatore ea militiæ rudimenta poſuiſſe, quæ tot victorijs erant diſtinguenda. Nec minore compluriumaliorum veniâ opus erit, qui ſe à panegyri noſtra præteritos minùs tamen ſuccenſebunt, cùm Faſtos impleuerint æternitatis. Eſt præ oculis POTOCIORVM & KALINOVIORVM æmula fortitudo, eſt SOBIESCIORVM & OSTROROGIORVM præpotẽs dicendi vis atq; agendi, eſt aurati Equitis RADIVILII probata bellis omnibus fortuna, ſunt aliorum decora ſanè innumera: verùm ea diſerto vtcunque ſilentio ve-

tio venerari cogimur. vnius tacere non debuimus ALEXANDRI PIASECZYNII nomen, quod literis ipſe dignatus Regijs Europæ commendaſti. claritatem hinc ille Tuæ Maieſtati, illi Maiores debent. Fluuius certè gentis huius prænobilis tũc fluere cæpit ad miraculum, cùm Tu illo ad miraculum vti. A paruo torrẽte inuſitatæ magnitudinis molem ſubuerſam eſſe raptamq; in præceps accepimus, cùm exiguis ille copijs totas pænè armatæ Moſchouiæ vires aliquoties Magnis Exercituum Ducibus, Teq; ipſo teſte ſuſtineret, gladios inter & flammas hoſtium illæſus, vt ſibi fluuialem vndam illi fodere viderentur; dextra tamen ictum excepit, quaſi Mars notaret eam manum, à qua hoſti maximè cauendum eſſet. Equo à Te Regio donatus facilè apparet, quo curſu ſit ad immortalitatis gloriam perrecturus. Iã de hoſtibus Crucis triumphans in arduo Pacis Arcu fulgere hoc Flumen iure optimo voles, quia præfixum ſemper habuit trophæum Crucis. Reliquorum pariter integræ legiones ſuis hunc Arcum Stemmatibus longè latèq; induent Tuæ Maieſtatis arbitratu, cuius obſequio dicata tulerant in Amurathem. Nobis omnes elogijs ornare, infinitum: neminem, iniuſtum videbatur. Satis honorum fuerit, ſi non tam memori chartæ, quàm Regio pectori nomina eſſe inſcripta vniuerſorum intellexerint: nec aliud epinicion laborum, & victoriæ comitibus, ad lauriferæ Portæ ingreſſum dabimus.

Phœboné quisquam Parthicis offuderit
Nimbum ſagittis miſſilem?
Haud quæret armis obrutam mundus ſtupens
Threſſam Polonis Cynthiam.

Quid

Quid non perîcli quæſiêre dulcium
Auara laudum ſecula ?
Natura quidquid horridum, immane, efferum
Excidijs pauit ſuis
Marti ſubeſſe Lechico vel contumax
Gaudet fateri Boſphorus :
Nec Luna celat Biſtonis perennibus
Damnata tenebris cornua.
Sic ſic, Polone, ſemper illunes pati
Noctes Amurathen doce.
Fortuna creſcit auſibus : fortes ſuis
Timentur à periculis.

HÆc tantorum Arma Trophæo tuo illigata eſſe patieris, REX POTENTISSIME, vt vim̃ lucemq́; accipiant. Regum alioqui laudibus aliena miſcere decora indecorum eſt, quòd obruant maieſtatem ; in Tuis, vel cenſore mundo, hac parte ſecuri ſumus. non magis eorum tibi amplitudo, quàm Soli officit lux aſtrorum. De illorum ſic forſan decerperemus victorijs, quibus eæ ſedẽtibus (tametſi & hoc gloriæ datum) afferebantur, adeòq́; triumphaſſe toties leguntur, pugnaſſe nunquam : Tu alienum̃ crederes triumphum, ad quem ſola tua Felicitas ius haberet. manu fortunam vbiq́; promoues, non auſpicijs glorioſior, quàm factis, vt gemino ſucceſſu per omnia ductus bellorum genera omni facilè humanæ gloriæ præcurras. Duas Orbis partes totidem̃ anni, quos non tam regnando exegiſti, quàm triumphando, Tibi ſupplices vidêre, nouũ ſanè inuiſumq́; ſpectaculum : laureâ Septentrionali alterum, alterum Aſiaticâ ſignaſti. nunquam illuſtriore ſymbolo Regalium annorum numerum didicit Orbis terrarum. O dignum perennitate biennium, quod lõ-

ga quo-

ga quorumuis imperiorũ ſecula non attigêre! Ignorabitur olim fortaſſe Liuius, cùm tot ſeculorum Faſtos quiſq; iam legere potiùs volet in Regni tui anno primo vel altero: manebit ſub ſuo nomine Tacitus, cum belli paciſque artes in Te (Magnâ Orbis Hiſtoriâ) mirificè incluſas diſcet compendio meliore poſteritas: maior fama erit Curtio res Macedonicas ſupra fidem attollenti, cùm exemplo certiùs, quàm ille commentario, ea edideris, quæ adhuc dubitaret Orbis an fieri poſſent, niſi iam feciſſes. Infelicia ſuperiora tempora, quæ tot bellis caruêre: quia & triumphis! felicem tot hoſtibus Poloniam: quia tot hoſtium Domitore! Nemo campos illos abhinc ſteriles dicat & incultos, in quibus è barbarorum terrore nata eſt Europæ ſecuritas. Erit propugnaculum Orbis terrarum, erit Sarmatiâ, dum infeſtis mundo Lunis Turcicis hanc Tu oppones terram, vt obumbret. Portentum ſuſpicari viſæ ſunt exteræ nationes, cùm Te Bredana clariſſimi Spinolæ caſtra ineunte, Luna cæleſtis ire in tenebras confeſtim atq; pati deliquium cœpit: ominis iam habẽt interpretem hunc Triumphum; Caſtra modò Tua ingrediebaris, cùm repentè caligo barbaris oborta.

Hunc Te Superi, VLADISLAE REX POTENTISSIME, ſeruent humano generi, vt Tu genus humanum, DONEC AVFERATVR

L V N A.

Ad maiorem Dei Gloriam.

no-
Fa-
an-
aci-
rbis
me-
ce-
ter-
ad-
ſes.
re:
m:
los
ba-
ro-
in-
ter-
ſunt
no-
on-
bét
ua
rta.
O-
,